

УДК 930.253:069 (477.75)

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ У СЕВАСТОПОЛІ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ГАЗЕТИ «МАЯК КОММУНЫ»

Акімченков В. В.

Розглянуті окремі факти діяльності Картинної галереї та Музею революції у Севастополі протягом 20-х – 30-х років ХХ століття на основі матеріалів газети «Маяк Коммуны». Здійснена спроба наблизитись до осмислення історичного змісту тієї епохи шляхом виявлення рівня наукових та персональних зв'язків краєзнавців.

Ключові слова: Севастополь, музей, галерея, «Маяк Коммуны».

«В Севастополе, который имеет все черты мирового города, должна быть развернута большая краеведческая работа. Севастополь имеет полное право на создание отдельной краеведческой дисциплины – Севастополеведения».
(«Маяк Коммуны», 16 жовтня 1926 р.)

У широкому спектрі факторів обумовлюючих збереження цінностей вітчизняної культури, формування історичної пам'яті та забезпечення спадкоємності культурно-історичного розвитку, особливе місце належить музеям. Питання стосовно музейного будівництва 20-х – 30-х років ХХ століття у СРСР тільки-но набуває актуальності у вітчизняній історичній науці [1]. Дослідження досвіду музейної справи дає можливість наблизитись до осмислення змісту тієї історичної епохи. Мінливість державної політики у цій сфері завжди призводило до зміни статусу музеїв. Яскравий приклад того – діяльність кримських музейних установ у 20-ті – 30-ті роки ХХ століття.

Вже доведена важливість місцевої преси як ґрунтового історичного джерела, за допомогою якого можливо відновити об'єктивну та повну історію поставленої проблеми [2]. Це продиктовано необхідністю розширення джерелознавчої бази з історії музейної справи. Серед цих видань вирізняється газета «Маяк Коммуны», котра видавалась у Севастополі з грудня 1920 року як орган Севастопольського районного комітету ВКП(б). На її сторінках відображена діяльність як музеїв Севастополя, так і окремих музеїв Південного узбережжя Криму. Матеріали газети охоплюють всі сфери культурного та наукового життя півострова. Вони характеризують загальний стан музейної справи регіону на фоні пам'яткоохоронної та археологічної діяльності подібних установ. Усе це, в свою чергу, дозволяє виявити рівень наукових та персональних зв'язків краєзнавців, які впливали на подальше усталювання краєзнавства в регіоні та залучали до свого наукового кола молодих дослідників. У діяльності останніх ця співпраця знаходила відбиток, який кожен з них в подальшому – зі своєю специфікою, реалізовував в процесі розвитку краєзнавчого руху в масштабах СРСР.

Тенденції у сфері музейної діяльності 20-х років ХХ століття мають свої специфічні риси які суттєво відрізняють його від наступного десятиліття радянської

історії. Об'єднаним органом управління музейними установами РРФСР, у цей час, був Головмузей Наркомосу РРФСР, який мав всі повноваження стосовно розпорядчої, планової, облікової та звітної діяльності останніх, забезпечуючи їх ефективний організаційний та дослідницький процес. У свою чергу керуючим органом з відновлення мережі музеїв Кримської АСРР з 1921 року став Кримський відділ зі справ музеїв та охорони пам'яток мистецтва, старовини, природи та народного побуту (КримОХРІС). До 1922 року усі кримські музеї перебували на фінансуванні із місцевого бюджету, адміністративно підпорядковуючись регіональним відділам народної освіти. З 1922 року Херсонський музей, Панорама оборони та Військово-історичний музей були прийняті на утримання Головмузея Наркомосу РРФСР, але вже 1926 року знову повернуті на фінансування із бюджету Кримської АСРР, при чому до 1930 року на держбюджетному забезпеченні знаходились лише Херсонес та Севастопольське музейне об'єднання.

На початку 30-х років ХХ століття музейна справа вливається в загальне річизне соціалістичного будівництва. Саме в цей час доводиться до життя соціалістична методологія побудови музеїв, основи котрої опрацьовувались ще наприкінці 20-х років ХХ століття [3]. Постановою Президії Всесоюзний Центральний виконавчий комітет «Про стан та завдання музейного будівництва в автономних радянських соціалістичних республіках та автономних областях» від 20 серпня 1933 року було вирішено, що «музеї національних республік та областей, котрі повинні бути одним з опірних пунктів марксистсько-ленінського виховання та технічною базою пропаганди серед широких мас – в дійсності, ані за характером, ані за якістю своїх експонатів, не відповідають своєму призначенню» слід привести до належного стану [4].

Значна увага на сторінках газети була приділена Картинній галереї Севастополя, яку було офіційно відкрито 6 листопада 1927 року. Ця подія була присвячена до десятої річниці Жовтневої революції. Але слід зазначити, що рішення про відкриття галереї було прийнято ще 1924 року, та лише на весні 1927 року міська влада виділила приміщення по вулиці Л. Д. Троцького (до революції – Нахімовський проспект), 35, де раніше знаходився кінотеатр «Лотос». У дев'яти залах було розміщено 438 картин та 44 скульптури. Ядро колекції склали витвори мистецтва Ялтинського художнього музею, який був переведений до Севастополя за рішенням Раднаркому Криму, а також близько 90 полотен підібраних для майбутньої галереї Державним музейним фондом ще 1925 року та привезених із Центрального музею Тавриди. Очолив Севастопольську картинну галерею Анатолій Григорович Коренев (1868–1943), який раніше керував Художнім музеєм у Ялті. На посаду наукового співробітника призначили М. П. Крошицького (1894–1972).

Першим кроком до створення музею виявилась художня виставка картин 1925 року із фондів Центрального музею Тавриди у будівлі колишнього меморіального музею Л. М. Толстого, які увійшли до складу ядра колекції. Вона зайняла три кімнати та була представлена картинами Генріха Іполитовича Семирадського, Василя Васильовича Верещагіна, Івана Івановича Шишкіна, Віктора Михайловича Васнецова, Миколи Костянтинівича Реріха, Олександра Осиповича Орловського, Ісака Ілліча Левітана, Валентина Олександровича Серова, Олексія Петровича Боголюбова та Михайла Васильовича Нестерова. У першому залі демонструвалися картини М. А.

Касаткіна («Сцена в коридорі окружного суду») та І. І. Шишкіна («Сосна»). У другому залі переважали витвори більш пізніх митців зі «Світу мистецтв» та «Союзу російських художників». Тут розташували витвори Г. І. Семирадського («Блудний син»), К. Є. Маковського («Певчие»), малюнки М. Д. Кузнецова, великі полотна М. Н. Бубовського та М. П. Хімони («Види Фінляндії»), маленькі полотна Л. С. Рижова («Пейзаж»), В. І. Якобія («Перед дуеллю») та Н. Левченко («Пейзаж»). Останній зал містив витвори В. О. Серова, В. В. Верещагіна та К. Є. Маковського. Але він був настільки погано освітлений та тісний, що викликало незручності під час екскурсій. Перед керівництвом була поставлена умова – якщо не знайдуть інше приміщення для картин, то їх повернуть до Центрального музею Тавриди [5, с. 8].

У липні 1927 року «Асоціація севастопольських художників» [6] провела у галереї виставку живопису, графіки та скульптури. Її окрасою стали пейзажі Максиміліана Волошина, який за висловлюванням редакції газети «<...> бере шматок природи, дикої, бездушної, <...> творить з неї солодку мрію».

Заходи керівництва галереї у 30-ті роки ХХ століття цілком співпадали з методикою побудови музеїв в руслі соціалістичного напрямку, що в першу чергу знаходило відображення в діях що до упорядкування планів роботи установи, які загалом були присвячені «героїчним сторінкам» революційного лихоліття та «ударним» темпам побудови країни Рад під «чуйним керівництвом» Йосипа Сталіна. За таким же принципом проходив й відбір експонатів. Яскравий приклад — придбання картини Юрія Олександровича Меркулова «Острів Ян-Майен» (1934 р.), оскільки саме у цей час увага радянського суспільства була прикута до боротьби Івана Дмитровича Папаніна та дослідників Арктики з суровими умовами Північного полюсу [17, с. 4].

1930 року до десятиріччя Радянської влади в Криму за ініціативою Центрального Виконавчого Комітету Кримської АСРР та особисто Т. Н. Глаголева була організована пересувна виставка витворів живопису та фото. Вона відвідала Сімферополь, Керч, Феодосію, а вже 10 вересня була відкрита в приміщенні Севастопольської картинної галереї. Структура виставки була розроблена директором галереї – А. Г. Кореневим та мала такі розділи: Громадянська війна та Червона армія, Індустриалізація країни, Реконструкція сільського господарства, Соціальні зрушення, котрі відбулися у побутовому житті населення. Загалом було репрезентовано понад 100 картин тридцяти семи художників, серед яких вирізняються такі відомі кримські митці як: Л. М. Афанасьєв, М. С. Барсамов, М. П. Крошицький, Ю. І. Шпажинський та інші [7, с. 4]. Особливий інтерес серед відвідувачів викликали картини професора М. С. Самокиша («Кавалерійське переслідування у Чонгарського мосту», «Штаб першої кінної армії») та Т. Н. Глаголева («Гризе граніт науки», «Самокритика») які були подаровані картинній галереї. Успіхом серед публіки користувалась картина І. Соловйова «Дві занози» та картини Я. П. Бірзгала «Перебудова плантажу» і «Взяття Перекопу» [8, с. 4].

З 10 по 20 вересня виставку відвідало понад тисячі осіб. Але за висловленням кореспондента газети П. Чілікова, «таке незадовільне відвідування виставки екскурсантами, членами профспілок пояснюється недостатньою роботою серед мас наших культсекторів профорганізацій» [9, с. 4]. Згодом усі вищезгадані установи отримали вказівку включити до своїх планів відвідання цієї виставки. Також готувалась масо-

ва екскурсія військових частин, робітників Морського заводу, Військового порту та інших підприємств міста, у зв'язку з чим виставку продовжили до 10 жовтня.

Наприкінці 30-х років ХХ століття на сторінках газети почали з'являтися статті та замітки співробітника картинної галереї – Леоніда Митрофановича Афанасьєва (1889–1971) [10], за допомогою яких стає можливим осмислення процесу функціонування галереї у цей проміжок часу. 1938 року галерея разом з Миськкомом комсомолу «на честь 20-ліття Ленінського комсомолу та 21 річниці Жовтневої соціалістичної революції» відкрила виставку художніх витворів членів Севастопольського дому народної творчості та роботи окремих митців [11, с. 3]. Тут були представлені малюнки художників-професіоналів: Ю. І. Шпажинського («Перед заходом») та В. О. Колесова («За читанням»), який вперше презентував свої витвори у Севастополі. Також на виставці мала місце серія рисунків керівника студії дому народної творчості – Н. Є. Єфімова та В. П. Бабенчикова. Багато робіт які змальовували татарське село було представлено Л. М. Афанасьєвим. У цей час у стінах галереї було проведено читання наукових доповідей присвячених діяльності видатних художників світового рівня. Перша доповідь була повідомлена 24 грудня на науково-художній нараді та присвячена голландському живописцю Рембрандту (1606–1669) [12, с. 4]. До цього дня була відкрита виставка гравюр та фотокопій з його витворів [13, с. 4]. У ході доповіді Л. М. Афанасьєв повідомив учасникам наради що у галереї виявлено оригінал картини Рембрандта – «Тріумф Давида» (1658). У зв'язку з цим всі дослідницькі матеріали з цього питання були направлені до Комітету зі справ музеїв Наркомосу Кримської АСРР [14, с. 4]. Кількість відвідувачів галереї з кожним роком невпинно зростала. 1936 року її відвідало 15 тисяч осіб, а вже 1937 року – більш ніж 19 тисяч громадян, тим самим перевиконавши план з обслуговування населення. Оскільки галерея входила в систему Всесоюзного комітету зі справ мистецтв, то вже на початку 1938 року відбулося зниження тарифів на вартість вхідної плати [15, с. 4].

На початку 1938 року Управління зі справ мистецтв Наркомосу Кримської АСРР придбало на виставці картин Московського союзу радянських художників у Сімферополі 27 картин, шість з яких було куплено Севастопольською картинною галереєю. До їх складу увійшли: Олександр Васильович Купрін («Бахчисарайський провулок увечері»), Ігор Еммануїлович Грабарь («Закуток минаючої Москви»), Петро Петрович Кончаловський («Яблука»), Анатолій Андріанович Лебедев-Шуйський («Ранок у горах»), Вітольд Каєтанович Бялиницький-Біруля («Рови зазеленіли») та Володимир Іванович Пшенічников («Прибій»). Однак із часом закупівельна комісія Всесоюзного комітету зі справ мистецтв прислала ще сім картин написаних маслом, один рисунок и одну невелику гравюру на дереві [16, с. 4].

За п'ятнадцять років свого існування галерея зібрала велику кількість дуже цінних пам'яток вітчизняного та світового мистецтва. 1940 року співробітники галереї розпочали розбір запасних фондів для того щоб відобразити історичну послідовність розвитку російського мистецтва. У зв'язку з цим було засновано підвідділ «палацового мистецтва ХVІІІ століття» у якому були розмішені експонати світського живопису ХVІІІ століття: портрет царя Олексія Михайловича кисті невідомого художника, портрети «Царедворець» та «Голіцин» кисті знаменитого кріпосного майстра Василя Андрійовича Тропініна та пейзаж Степана Пилиповича Галактіонова.

НЕ ПЕЧАТАТЬ

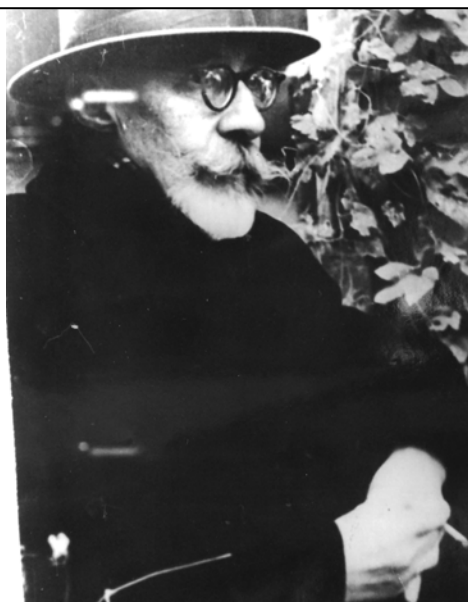

Фото. 2. В. П. Бабенчиков

не печатать

оки)

Фото. 4. М. П. Крошицкий

Фото. 5. Севастополь. Вид на Приморський бульвар (20-ті роки XX століття)

У свою чергу підвідділ живопису першої чверті XIX століття «академічного» напрямлення містив роботи Т. А. Неффа та М. Н. Воробйова, які відображали «смаки аристократії олександрійського та миколаївського часів». Підвідділ живопису другої чверті XIX століття був складений із витворів Карла-Фрідріха Петровича Бодрі («Пряха»), Миколи Адріановича Протопопова («Селянський двір») та серії картин Леоніда Івановича Соломаткіна. Всі ці роботи, за висловлюванням М. П. Крошицького, відображали селянський типаж та побут у формі дотепної сатири, при цьому малюють інтереси та устрій дворянсько-поміщицького середовища. Також було відкрито відділ акварельного живопису у підвалини якого покладено роботи М. О. Зичі, П. Ф. Соколова, О. Є. Єгорова та ін. [18, с. 4].

Безумовно, картинна галерея, як й інші музеї країни, мала свої внутрішні труднощі. Так, наприклад, у зимовий час через холод у приміщенні, галерею фактично не відвідували. Цей факт також знайшов відображення на сторінках газети, де у рубриці «Фотозвинування» було розміщено фото одного з залів галереї у зимовий

період з підписом: «В картинній галереї у вихідний день. Нема жодного відвідувача. У галереї так холодно, як на вулиці» [19, с. 4].

Значна увага на сторінках газети «Маяк Коммуны» була прикута також до Музею революції, оскільки у цей час музеї подібного спрямування були «школами лєнінських настанов з теорії та практики революційного марксизму». Офіційно музей було відкрито у Севастополі 10 червня 1928 року у приміщенні філіалу Херсонського музею по вулиці В. І. Леніна, 49, а окремі планшети знаходились в трьох залах Воєнно-історичного музею [20, с. 8]. Однак, беручи до уваги той факт, що музей повинен був стати центром політичного виховання громадськості, то йому виділили окреме приміщення по вулиці В. І. Леніна, 11. Одразу перед музеєм постало завдання – залучити фахівців до науково-музейної роботи та згуртувати навколо музею учасників революційної боротьби у Севастополі, для допомоги з організації музейних експозицій та накопичення матеріалу. Для цього при ньому було створено гурток «Друзів музею» [21, с. 4]. 1928 року директором музею Л. Гусаковою був виданий «Путеводитель по музею революции» у якому відображена структура та перелік основних експонатів музею [22]. Але вже навесні 1930 року почалось розширення музею [23, с. 4].

6 серпня 1931 року у музеї була відкрита виставка до десятої річниці Севастопольської міської ради робітничих, червонофлотських та червоноармійських депу-

НЕ ПЕЧАТАТЬ

сторінках газети відверто декларувалось про те, що матеріали зали «повинні наочно показувати правильність генеральної лінії Ленінської партії». Слід зазначити, що в основу цього відділу лягли матеріали з виставки присвяченої десятої річниці Севастопольської міської ради. Також навколо роботи по створенню відділу було організовано «гурток друзів радянського музею» – популярна у той час форма згуртування громадськості біля нагальних проблем [25, с. 4]. До 7 листопада 1931 року новий відділ підготував виставку на тему «Чотирнадцять Жовтнів», яку Музейне об'єднання відкрило у будівлі Панорами на Історичному бульварі. До цієї ж дати музеєм була створена спеціальна стінгазета «Музейний глядач» та щит присвячений історії музею революції у Севастополі [28, с. 4].

1937 року до двадцятої річниці Жовтневої революції було відкрито новий відділ – «Громадянська війна у Севастополі (1917–1920 роки)» [27, с. 4]. Не зважаючи на те, що у місті існував музей революції, усі історично-революційні пам'ятники Севастополя знаходились у веденні Комітету з охорони пам'яток при Всесоюзному Центральному виконавчому комітеті. 1938 року Президія Міськради затвердила їх остаточний перелік та уповноважила Севастопольське музейне об'єднання до 1 тра-

вня завершити їх паспортизацію та ремонт, на який було виділено 51 тисячу рублів [26, с. 4].

Узимку 1940 року добігав свого логічного кінця процес розпаду Севастопольського музейного об'єднання (СМО), який був формально завершений 13 лютого шляхом складенням «Акту ліквідації Севастопольського музейного об'єднання». За цим документом, Музей революції отримав складське приміщення по вулиці Фрунзе, 37 та революційні пам'ятки: кладовище комунарів, пам'ятники П. П. Шмідту та В. І. Леніну. Беручи до уваги той факт, що музей не мав власного приміщення, йому дозволялось тимчасово займати кімнату на нижньому поверсі будівлі музею Кримської війни, де раніше знаходився відділ присвячений подіям 1905 року, кімнату канцелярії та колишній кабінет директора Об'єднання [30, с. 47]. 14 березня 1940 року музей революції остаточно виділився у самостійну організацію [29, с. 2]. У жовтні 1940 року музеєм самостійно була організована чергова виставка «Чорноморський флот у боях за соціалістичну батьківщину» та у зв'язку з двадцятиліттям Кримської республіки наукові співробітники підготували цикл лекцій на цю тему [31, с. 3]. У подальшому музей продовжував функціонувати за тими самими принципами, які їм використовувались ще з часу фундації у 1928 році.

Таким чином, на сторінках газети «Маяк Коммуны» знайшла відбиток історія діяльності низки музеїв: як дуже відомих на теренах СРСР (Панорама, Військово-історичний музей, Державний Херсонський історико-археологічний музей), так і маловідомих (Севастопольський музей краєзнавства, Музей революції, Картинна галерея, Музей печерних міст, Меморіальний музей Л. М. Толстого). Також завдяки цим матеріалам стає можливим охарактеризувати основні тенденції пам'яткоохоронної та археологічної справи Південно-Західного Криму у 20-ті – 30-ті роки ХХ століття.

Список літератури

1. Непомнящий А. А. К биографии первого директора Центрального музея Тавриды Николая Эрнста / А. А. Непомнящий // Український технічний музей : історія, досвід, перспективи : мат-ли 8-ї Всеук. наук.-практ. конф. : 26–28 травня 2011 р., смт. Ворзель / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. – К., 2011. – С. 90–93 ; Он же. З історії вивчення кримських пам'яток (кінець XVIII – початок ХХ століття) / А. А. Непомнящий // Перші Зарембівські читання : матеріали Перших всеукр. наук. читань, присвяч. 60-річчю від дня народж. укр. історика та пам'яткознавця Сергія Захаровича Заремби (1947-2003), м. Київ, 23 січня 2007 р. / Центр пам'яткознавства НАН України ; УТОПК ; упор. О. М. Титова. – К., 2007. – С. 89–103.
2. Непомнящий А. А. Вивчення російськомовної дорадянської періодичної преси Таврійської губернії у сучасному кримознавстві / А. А. Непомнящий, В. В. Бобков // Українська періодика : Історія і сучасність : доп. та повідом. дев'ятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів 28–29 жовтня 2005 р. / за ред. М. М. Романюка ; Науково-дослідний центр періодики Львівської наук. б-ки ім. В. Стефаника. – Львів, 2005. – С. 207–212.
3. Гриневиц К. Э. За новый музей : Херсонесский музей, как первый опыт приложения марксистских идей в музейном строительстве / К. Э. Гриневиц. – Севастополь, 1928. – 16 с. ; Он же. К методике музейных экскурсий / К. Э. Гриневиц // Педагогическая жизнь Крыма. – 1925. – 9/10. – С. 84–87.
4. О состоянии и заданиях музейного строительства в АССР и АО // Бюллетень Народного комиссариата по просвещению РСФСР. – 1933. – № 18. – С. 3.
5. Виставка картин в Севастополе // Маяк Коммуны. – 1925. – 19 июля. – С. 8.
6. Перші спроби об'єднання митців Севастополя в єдину організацію відбувались ще у листопаді 1920 року, коли декілька севастопольських художників: Ю. І. Шпажинський, М. П. Крошечкин-

Крошицький, М. Н. Протопопов, А. Ф. Гауш та його дружина Л. Н. Гауш, Н. М. Янишев створили творчій гурток. На його засіданнях велись палкі диспути о принципах та завданнях образотворчого мистецтва. Резиденти цього об'єднання приймали участь у монументальній пропаганді, художньому оформленні міста до революційних свят. Особливо грандіозна театральна постановка «Взяття Бастилії» була проведена 1 травня 1921 року на Куликовим полі, де спорудили велетенський макет фортеці Бастилія, а у інсценізації штурму були задіяні війська та артилерія. Художники під керівництвом Ю. І. Шпажинського приймали активну участь при художньому оформленні постанови. Улітку 1922 року до Севастополя приїхав Ян Петрович Бірзгал. Його починання знайшли підтримку серед членів художньої студії моряків ім. П. П. Шмідта, а потім у севастопольського гуртка художників. Нове об'єднання отримало назву – «Асоціація севастопольських художників». Її очолив Ю. І. Шпажинський, а відповідальним секретарем став М. П. Крошицький (з 1927 року цю посаду обійняв Володимир Петрович Бабенчиков). Першим серйозним заходом стала виставка художніх праць членів Асоціації, а також близько 150 картин талановитого митця Михайла Михайловича Казаса (1889–1918). У подальшому до складу Асоціації було прийнято Анатолія Григоровича Коренева (1868–1943), Леоніда Митрофановича Афанасьєва (1889–1971) та Е. А. Штейнберга.

7. Изо-фото виставка в Севастополі // Маяк Коммуны. – 1931. – 9 сент. – С. 4.
8. Буква. 1-ая виставка соцсоревнования в Крыму / Буква // Маяк Коммуны. – 1931. – 3 окт. – С. 4.
9. [Чиликин П.] Организуйте экскурсии на выставку художников Крыма / П. Чиликин // Маяк Коммуны. – 1931. – 23 сент. – С. 4. – Изд. под псевд. : П. Ч.
10. Афанасьев Л. М. Закінчив Севастопольську гімназію та Санкт-Петербурзький політехнічний інститут. З 1917 по 1939 роки мешкав у Севастополі. Працював на Портовім заводі, торговому порту та тресті «Водоканал». Захоплювався живописом. У 1935–1939 рр. був співробітником Севастопольської картинної галереї. З 1939 року співробітник Воронежського музею образотворчих мистецтв. Заслужений працівник культури РРФСР.
11. Афанасьев А. [Л. М.] Виставка картин Севастопольских художников / Л. М. Афанасьев // Маяк Коммуны. – 1938. – 4 нояб. – С. 3.
12. Научные доклады // Маяк Коммуны. – 1938. – 9 дек. – С. 4.
13. Афанасьев Л. [М.] Виставка посвященная Рембрандту / Л. М. Афанасьев // Маяк коммуны. – 1938. – 17 дек. – С. 4.
14. Картина Рембрандта в картинной галереи // Маяк Коммуны. – 1938. – 27 дек. – С. 4.
15. [Афанасьев Л. М.] В картинной галерее / Л. М. Афанасьев // Маяк Коммуны. – 1938. – 18 янв. – С. 4. – Изд. под псевдо. : Л. А.
16. Новинки картинной галереи // Маяк Коммуны. – 1938. – 26 янв. – С. 4.
17. [Афанасьев Л. М.] Интересный экспонат картинной галереи / Л. М. Афанасьев // Маяк Коммуны. – 1938. – 2 февр. – С. 4. – Изд. под псевд. : Л. А.
18. Крошицкий [М. П.] Ценности картинной галереи / М. П. Крошицкий // Маяк Коммуны. – 1940. – 8 авг. – С. 4.
19. [Фото М. Покатило] // Маяк Коммуны. – 1937. – 22 янв. – С. 4.
20. В музеях // Маяк коммуны. – 1925. – 28 мар. – С. 8.
21. Гусакова [Л.] Ближе к музею революции / Л. Гусакова // Маяк коммуны. – 1929. – 15 янв. – С. 4.
22. Путеводитель по музею революции / сост. Л. Гусакова ; Севастопольское музейное объединение. – Севастополь, 1928. – 18 с.
23. Музей революции расширяется // Маяк Коммуны. – 1929. – 15 нояб. – С. 4.
24. Шлите воспоминания о героических днях // Маяк Коммуны. – 1931. – 4 июл. – С. 4.
25. Чиликин П. Создать в музее революции отдел социалистического строительства / П. Чиликин // Маяк коммуны. – 1931. – 20 сент. – С. 4.
26. Исторические и революционные памятники // Маяк Коммуны. – 1938. – 27 февр. – С. 4.
27. В севастопольских музеях // Маяк Коммуны. – 1937. – 3 февр. – С. 4.
28. [Чиликин П.] Музеи к Октябрю / П. Чиликин // Маяк Коммуны. – 1931. – 4 нояб. – С. 4. – Изд. под псевд. : П. Ч.
29. Коротко // Маяк коммуны. – 1940. – 14 мар. – С. 2.

30. Акимченков В. В. Документы местных архивов как источник по истории музейного дела : на примере Государственного архива в Автономной Республике Крым / В. В. Акимченков // Сіверщина в історії України : зб. наук. праць / Нац. зап. «Глухів», Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПШК. – К. ; Глухів, 2011. – Вип. 4. – С. 46–48.
31. В музее революции // Маяк коммуны. – 1940. – 5 окт. – С. 3.

Акимченков В. В. Из истории развития музейного дела в Севастополе: по материалам газеты «Маяк Коммуны» / В. В. Акимченков // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Исторические науки». – 2011. – Т. 24 (63), № 2 : спецвыпуск «История Украины». – С. 3–13.

Рассмотрены отдельные факты деятельности Картинной галереи и Музея революции в Севастополе на протяжении 20-х – 30-х годов XX века на основе материалов газеты «Маяк коммуны». Осуществлена попытка приблизиться к осмыслению исторического содержания той исторической эпохи путем выявления уровня научных и персональных связей краеведов.

Ключевые слова: Севастополь, музей, галерея, «Маяк Коммуны».

Akimchenkov V. V. The history of museology in Sebastopol by Newspapers "Маяк Коммуны" / V. V. Akimchenkov // Scientific Notes of Taurida V. I. Vernadsky National University. – Series: Historical Science. – 2011. – Vol. 24 (63), No 2 : "History of Ukraine". – P. 3–13.

The separate facts of activity of Art gallery and a revolution Museum in Sevastopol throughout 20 – 30th years of the XX-th century on the basis of newspaper materials «a commune Beacon» Are considered. Attempt to come nearer to judgement of the historical maintenance of that historical epoch by revealing of level of scientific and personal communications of regional specialists is carried out.

Keywords: Sevastopol, museum, gallery, «Маяк Коммуны».

Поступила в редакцию 01.11.2011 г.